

Homokbuczkáink termékenyítéséről.

A „Hortobágy“ hasábjain, emlékezetemre több ízben merült fel azon ohajtás: vajha a városunkon kívül, kelet és dél felől használatlanul heverő, sivó homokföldek, termékeny földekké tetetnének s úgy a városnak, mely e térért tetemes adót fizet, mint egyes lakosoknak **jövedelmet hajtának.**

Azonban ez mindeddig pusztá ohajtás maradt, s bár czélszerűségét kétségkívül az egész lakosság belátja: tudtomra egy sem akadt, aki legalább annyi fáradságot vett volna magának, hogy hozzászólván, a dolog iránt figyelmet ébresszen s eszmecserére alkalmat nyújtson. — E körülmény indit engem arra, hogy felszólaljak.

Akadhatnak olvasóink közt olyanok, akik elmosolyodva e sorokon, agyrémnek tartják ama futóhomokképezte buczkák megtermékenyítését. Sokszoros tapasztalatok és kísérletek azonban, minden e tekintetben előállható kételyt eloszlatnak, s — ezuttal nem is az a szándékom, hogy a már tapasztalt s jeles gazdászok által megvitatott kérdést tárgyaljam s azoknak érvtet szerezni igyekezzem, mert e részben avatottabbak már rég kimerítőleg értekeztek egyszermáskor. Értekezésem csupán azon módokra vonatkozik, melyek által elérhető leendő: a városunk körüli kietlen homokterületeknek, a lakosság hozzászólása és közmegegyezése mellett, természetesen virulónak s a közhasználatra **alkalmasító tetele**; mely még csak oly erőfeszítő munkába s fáradságba sem kerülend, mint például a rajnamellék szőlőhegyeinek, óriási szorgalmat igénylő megtermékenyítése, mely minden utazót bámulatra ragad.

Véleményem szerint az első lépés lenne, a kérdéses homokterületeknek, ismétlem, hogy a lakosság hozzászólása mellett, 20—30 holdankint való felosztása s a többet igéző lakosoknak több évre bérbeadása. Több évre, mondom, mert az első pár év alatt, a bérlők, a futóhomoknak fákkal megkötése s a földkövítésére fordítván fő erejüket s költségüket, nagyon csekély hasznot mutathatandnak fel.

A futóhomok garázdalkodásainak gátulvetésére, leghathatósb módul ajánlhatók, a már sok helyen nagy sikerrel alkalmazott eleven sövények, melyekre homokos helyen leginkább alkalmasok a galagonyabokrok, de főleg az akác (robinia), melynek azonban előbb iskolát kell alakítani.

Nem lesz itt felesleges röviden érinteni az akácza-iskola készítésének legczélszerűbb módját.

Az erre kiválasztott föld sima gyepföld legyen, azaz olyan, melyen mentül kevesebb gyom és burján nyerje táplálékát, nehogy majdan a gyöngye akác-csemetéket, említett buja növényzet elborítván, idő előtt elnyomja s növekedésüket akadályozza. Mindenelőtt a magelvetésére kijelölt föld, őszszel készítendő el, vagyis egy ásonyomnyira fölásandó. A télen át így hagyott föld, kikélelkor újból munkálatba veendő; fölásatik s meggerblyéltetik s mintegy 3" mélységű barázdák húzatnak, 1 lábnyi távokra egymástól. Ekkor a lágymelegvizben áztatott s meleghelyen 4—5 napig tartott akáczmagok, kissé a víztől megszikkasztatván, az eleve meglocsolott barázdákba elvetendők s begerblyélendők.

A csemeték az első évben gondos gyomlálást, sőt száraz évben koronkinti locsolást is igényelnek, s a harmadik tavasszal már kiültetésre alkalmazhatók. Eperfacsemeték, melyek a homokos helyet szintén kedvelik, szintén sikerrel használhatók lennének.

Azon olvasók kedvéért, kik e fák tenyésztésével még nem foglalkozának, szükségesnek véltem ennyit utasításul adni. Most pedig nézzük, mik lennének azon növények s termények, melyek az első években, míg a föld a folytonos tenyésztésre elkészítetnék, alkalmazhatandók lennének; és pedig épen a homokföldeken legnagyobb sikerrel?

A csillagfürt (lupinus luteus) vetése után, homokos helyeken, nagy siker várható s bár egy hold

után 25—30 mázsa takarmányt ad: vidékünkön tenyésztésre csak nedves években ajánlható. Szarvasmarha és juh igen kedveli e takarmányt, azonban a tehénnek adni azért nem tanácsos, mert teje keserű attól. Vetése ideje aprilhó vége felé, sőt május elején legalkalmasb.

Ennél a csillagfürtnél azonban, mind égaljunk, mind földünknek inkább megfelelő a csibehur, (spergula sativa) és a körbecző (ornithopus sativus), mely utóbb említetteket együvé is lehet vetni s nagy előnyük a többi takarmánynem fölött abban rejlik, hogy a legnagyobb szárazságot is könnyen kiállják.

Vetés ideje aprilhó közepe; kétszer kaszálható, s a sarju rendszerint jobban szokott kamatozni. A lóherével vetekedő tápszer s kedvező időviszonyok közt 30—40 mázsát is megad egy kaszálásra.

A sárga lóhere (medicago intermedia) szintén díszlik a homokban. Egy holdra 25—30 font magot számíthatni. Czélszerű, ha fűmaggal vegyesen vetjük, vagy pedig sárga zabbal. Első évben kevés sikerét láthatja a gazda, s csak a második évben talál kárpótlást az elsőért.

Minden állatnak igen kedves takarmányul szolgál, s a juhok is különösen kedvelik.

Mind e takarmány vetése azonban kolompér után alkalmaztatott legnagyobb sikerrel.

Ennyit szükségesnek tartánk kezdő, vagy kevésbé jártas gazdák számára tájékozásul följegyezni.

Hisszük, sőt meg vagyunk győződve a felől, hogy a fenebb említett, használat nélkül heverő homokföldek kiosztása, illetőleg bérbeadása, amíg a város közpénztárába nem csekély összeget hajtana be, a haszonbérllő lakosságnak is hasznára válnék, a marhatenyésztés különösen nagyobb sikerrel és mérvben lenne eszközölhető; nem is tekintve, hogy ily móddal a városon kívüli kietlen térségek, rövid idő alatt kies, viruló oázokká alakíthatatnának át, s ha ez eszme életbe lép, biztosan várhatjuk mikép:

„Felviruland e föld kies határa;
 Hogy kedvre gyul, ki bájkörébe lép.“

D. E.

Szójutás az egyházi irodalomban.

A magyar nyelvnek legyen önálló műszótára, ez oly szép cél, mely felé méltán törekedhetik irodalmunk. Mily veszteség, hogy a reformatio korában, — midőn nyelvünk termékenysége még tán eredeti gyök-szavakat is hozhatott volna elő, hisz az elme forradalma, a kedély lángoló izgalma, szolgáltatják a legkedvezőbb anyagot azokra, — az új fogalmak és eszmék nem kíséreltetek meg magyar szóalakba öntetni! most nem lenne tele még köznapi beszédünk is a sok idegen szóval mint: sákramentum, predikáció, katedra, kommunio, presbiter, stb. Midőn valamely új fogalom, új eszme először lép át a nép életébe, akkor kell új nevet adni annak s minden nehézség el lesz hártva; míg ellenben a századokon át megcsontosult és honosult idegen szavakat, már sokkal nehezebb kiszorítani a közfoglalomból.

Egyik legelterjedtebb használatban részesül az egyházi irodalom és nyelvben a predikáció szó. Álljon itt kísértet gyanánt, a közvélemény és ítéset alá nyíltan bocsátva, a predikációra ajánlt új elnevezés, mivel a predikáció lelke, vezére az isten igéje, fő eszmélyétől a „beszély“ mintájára lehetne igélynak nevezni; innen aztán a predikátort igésznek nevezhetnők; a „predikálni“ szót pedig igélni szóval helyettesíthetnők. — Ugyszinte, ha a jogász szó helyes, fő tárgyától a jogtól: a theologus elnevezésére is elfogadható lehetne, fő tárgya: a hittől, a hitész elnevezés. — Fő ohajtásom, hogy ha nekem nem, legalább más szerencsésebb kezdeményezőnek, sikerülne valahára a theologus és predikáció, két idegen szóra, szép magyar nyelvünkben új kifejezést találni.

Balogh Ferencz.

Felterjesztése

az orsz. magyar gazdasági Egyesületnek, a gazdasági és erdőszeti tanintézetek ügyében.

(Folytatás.)

A dunántuli gazdasági intézet s a vele kapcsolatba hozandó földműves iskola felállítását mellett, a dunántul nagy mérvben fejlődésnek indult s előrehaladó gazdasági állapotok szólnak. Mi ugyanis e részben úgy vagyunk meggyőződve, hogy e megindult törekvéseket az ország e vidékén állítandó tanintézet és példánygazdasággal lehetne minél hamarabb a tökély magasabb fokára eljuttatni. Azt is hisszük, hogy ahol annyi fejlődésnek indult gazdaság van, mint tul a Dunán, ott kiolthatlan vágy él a nagy gazdaközönségben is oly hely után, melyen a gazdálkodás authenticus mértékét látván, saját gazdaságát hozzá mérhesse; melyen egyszersmind a gazdálkodás tudománya forrását felvehesse. Nem kisebb fontosságú kérdés az ilyen vidékre nézve továbbá az is, hogy kebelében minél hamarabb örvendhessen egy olyan intézetnek, melynek alaposan képzett és gyakorolt növendékeiből becsületes és ügyes cselédekre tehessen szert. — Mindczerk oly szempontok, melyek a dunántuli gazdasági intézet, s a vele kapcsolatba hozandó földműves iskola hovahamarábbi felállítását erősen sürgetik.

A harmadik vagy C alatti kérdést illetőleg, hogy t. i. mi módon lennének az iskolák felszerelendők s mily tantervvel ellátandók: — az ország bármely vidékén állítandó gazdasági s erdőszeti iskolákra nézve következő általános szervezetet vélünk megállapíthatónak.

A gazdasági intézetek, erdőszeti és földművelési iskolák általános szervezete.

I. Az intézetek czélja.

1) A gazdasági s erdőszeti intézetek czélja: a gazdasági és erdőszeti pályára készülő ifjakat jövő hivatásukra alaposan előkészíteni s helyes irányu nevelés és tanítás által kiképezni. Azonban, hogy ezen intézetek rendeltetésöknek kellően megfelelhessenek, megkivántatik, hogy tanításaik állandóul a gyakorlatra támaszkodjanak s emellett tudományos elvekre alapított és a fejlődő tudományok színvonalán tartandó elméleti oktatást nyújtsanak.

2) Ezen czélok elérésére a gazdasági intézeteknek gazdálkodási, az erdőszeti iskoláknak erdőtérrel kell bírni, mindkettőnek pedig, ahol a körülmények engedik, egymással kapcsolatba kell hozatni, hogy az egymással szoros összeköttetésben álló két intézet növendékei, a gazdálkodással s erdőszetel közös gyakorlatokat és tudományokat együtt, a szaktudományokat pedig önállóan külön tanulják; úgy mindazáltal, hogy a gazdának készülő ifju az erdőszet, az erdős ellenben a gazdaságtan általános alapelvei ismeretébe is beavattassék. — Ehez mellözhetlenül szükséges, hogy a gazdasági intézeteknek, gazdálkodási térül 500—1000 hold föld, az erdőszet gyakorlására pedig 400—1000 hold erdő álljon rendelkezésükre.

II. Az intézetek alkatrészei.

1) A gazdasági intézeteknek, a nemzet minden rétegére kellvén hatni, önkint következik, hogy másnemű képzésben kell a nagyobb birtokokat kezelni szándékozó egyéneket és ismét másban a kisebb telkeken gazdálkodni kívánókat részeltetni. Amazok számára állítandók gazdasági intézetek és erdőszeti iskolák, ezek számára földműves iskolák.

2) A gazdasági intézetekben tanítandók a nagyobb birtokok kezelésére megkivántató gyakorlatok s a gazdálkodástan, minden hozzátartozó alap- és segédtudományokkal. Az erdőszeti iskolában tanítassanak, a szükséges gyakorlatokkal együtt az erdőszet-tan és annak segédtudományai, és pedig oly módon, hogy az itt képezett egyén képes legyen nemcsak a meglevő erdők gyarapítására és kezelésére, hanem arra is, hogy hazánk fátlan vidékein erdőt tudjon

nevelni. — A földműves iskolákban, melyek mindenkor a gazdasági intézettel egy téren állítatnak fel, gyakoroltassanak a növendékek a gazdálkodás mestersége fogásaiban, még pedig úgy, hogy ezek mindenkor a gazdasági intézet munkásai legyenek; mellesleg azonban nyerjenek annyi elméleti oktatást, amennyi elégséges arra, hogy működésükben öntudatra jussanak.

3) A már így megosztott gazdasági intézetekből kikerült növendékek nagy mértékben hathatnak ugyan népünk gazdasági műveltsége fejlesztésére, de mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy a gazdálkodási józan elvek még nagyobb terjedelemben számíthatnak, ha a gazdasági intézetek úgy lesznek elrendezve, hogy azokban a népiskolai tanítók is legalább 2—3 havi oktatást nyerhessenek. Ugyanazért ohajtandó másrésztől, hogy az illető iskolai kormányok, a hatóságaik alá eső népiskolai tanítóknak, a gazdasági intézet látogatását s azokban való kiképzését kötelességökké tegyék.

Igy remélhető, hogy ha gazdaságilag is kiképzett népiskolai tanítóink lesznek, a tanítók számára már eddig is sok helyen kihatott telkeket rövid időn példánygazdaságokká fogják alakítani s a vezetősékre bizott nép gyermekeit, a gazdálkodás helyes fogásaira meg fogják tanítani.

III. A növendékeknek az intézetekbe való felvétele és képeztetése.

1) A gazdasági intézetekbe, valamint az erdőszet-iskolába felvétetik minden oly egyén, ki a gymnasiumi vagy a fel-reáliskolai tanulmányokat sikerrel végezte el, és erről hiteles iskolai bizonyítványt tud előmutatni s egyszersmind életkorának 17-dik évét betöltötte. Ha azonban olyan növendékek kívánnak magokat felvétetni, kiknek iskolai bizonyítványaikból a tanulmányokban tett kétes előmenetelük tűnik ki, vagy olyanok, kik magánoktatásban részesülvén, rendes bizonyítvánnyal nem bírnak, az ilyenek az intézet tanárai által felvételi vizsgálat alá vettessenek.

2) A földműves iskolába lépni kívánó növendéktől megkivántatik, hogy az elemi iskolákat bevégezte, vagy legalább az írás, olvasás és számolásban jártas, és hogy 17-dik évét betöltötte s emellett erkölcsi jó magaviseletéről hiteles bizonyítványa legyen.

3) A földműves iskolába beléphet továbbá minden olyan tanító-jelölt, ki praeparandiai pályája bevégeztéről jó bizonyítványt tud előmutatni s a rendes hivatalban levő tanító, illető előjáróságától hoz bizonyítványt.

4) A gazdasági és erdőszeti intézetben, a pályafolyam három évre terjed. Ezen idő alatt köteles minden tanuló a meghatározott rendben és időben, a gazdasági s erdőszeti gyakorlat minden fogásait, kézi munka teljesítése által, s így egyenesen tapasztalásból tanulni meg, egyszersmind ezen idő alatt az alább kimutatott időben nyeri az elméleti tudományos oktatást is.

Mindenik év két félévre osztatik fel s a félévek végén vizsgálatok és az elméleti tanulásra nézve négyheti szünet tartandók. Minthogy azonban a gazdálkodás folyása, az év egy részében sem szakasztható meg s minthogy annak, ki a gazdálkodás gyakorlatát tökéletesen akarja felfogni és tudni, a gazdálkodásban folyvást részt kell vennie; a tanulók a szünetidőre csak felváltva, egyik esztendőben tavasszal, másikban ősszel távoznak el az intézetből.

A tanév kezdődjék október elején.

A pályavégzett gazdasági s erdőszeti növendék, az elméleti oktatásból kiállott utolsó vizsga mellett köteles a gyakorlatnak minden ágából mutatványokat tenni, ezenkívül egy feladott gazdaság vagy erdő helyes elrendezését kidolgozni.

Ezek nyomán nyer aztán az intézet tanárai s az igazgatóbizottság elmöke aláírásával jegyzett oklevelet.

5) A gazdasági és erdőszet-tanuló évenként 40 frt tandíjt fizet. Azonban minden tíz fizető tanuló közül egy olyan egyén, ki szegénységét hitelesen be tudja bizonyítani, a tandíj alól mentessék fel.

6) A földműves iskolai növendékek tanpályafolyama két évre terjed, azon oknál fogva, mivel ezek a gazdaság vezetése körül főleg kézi munkával foglalkozván, az elméleti oktatásokban pedig csak mellékesen vevén részt, e kiszabott két év alatt feladatokhoz képest magokat kellően kiképezhetik.

A földműves iskolai pályafolyamul kitűzött két évet nem látszik szükségesnek két félévre felosztani, mivel ezen iskola növendékei, a tavaszi és nyári hónapokat legnagyobb részben mezei munkával töltvén, az év ezen szakáiban naponként legfeljebb egy órai oktatást nyerhetnek s ezt is főleg azért, hogy a tanulás folyamában legyenek; az elméleti oktatás súlyának a téli félévre kell esni; ezen okok és körülményeknél fogva, egy évben elég egyszer egy vizsgálatot, ezt is február végén vagy márczius elején tartani.

A tanév kezdete s az intézetbe lépés ideje ezen intézetben is október eleje.

Az intézetből kilépés alkalmával tartozik a földműves iskolai minden növendék, a gazdasági gyakorlatból, elméleti ismeretével magyarázva, a tanári kar és az igazgatóság előtt vizsgálatot állani ki. Ezen vizsgálat után nyer érdem szerint elbocsátó bizonyítványt.

A földműves iskola növendékei a tandíj alól egészen mentek.

7) A tanítójelöltek s a hivatalos állással bíró tanítók számára az igazgatóság által kijelölendő rövidebb idejű tanfolyam nyitattik.

A tanítójelöltek és a tanítók csak saját kívánatukra s csupán a tanári kar által vétetnek vizsgálat alá s csak ezen esetben nyernek bizonyítványt.

Tandíjt a tanítók sem fizetnek.

IV. T a n t á r g y a k .

Mind a gazdasági intézetben, mind az erdőszeti iskolában a gyakorlati képzésnek az elméleti oktatással szorososan karöltve kellvén járni, sőt ezeknek egymást tökéletesen át kellvén hatni, a tantárgyakat: kézi munkai gyakorlatokra s elméleti tantárgyakra osztjuk.

A. A gazdasági intézet tantárgyai.

1) A gyakorlati foglalkozás tárgyai:

1. A szántás-vetés és rétművelés. 2. Kertészet, szőlő- és erdőművelés. 3. Az állattenyésztés körüli foglalkozások, istállózás, takarmányozás, trágyatermelés stb. 4. Selyem- és méhtenyésztés. 5. Gazdasági gépek és műszerek kezelése. 6. Gazdasági számvitel gyakorlata.

2) Elméleti tantárgyak.

a) A l a p- és s e g é d t u d o m á n y o k .

1. Mennyiségtan, számtan, algebra, mértan. 2. Természettan, (physica). 3. Általános és földművelési vegytan. 4. Állat és növény-élettan, földtan (geologia). 5. Mértani rajz, tekintettel a tér-, épület- és géprajzra.

b) S z a k t u d o m á n y o k .

1. Föld- és rétművelés. 2. Növénytermesztés. 3. Állattenyésztés. 4. Kertészet, szőlő- és erdőművelés elmélete. 5. Gazdasági iparüzletek, selyemtermelés, szesz-cukor és olajgyártás. 6. Gazdasági gépészet s építészet. 7. Gazdasági üzlettan. 8. Gazdasági számvitel.

B. A z e r d ő s z e t i i s k o l a t a n t á r g y a i .

1) Gyakorlati foglalkozás tárgyai:

1. Erdőhasználat: favágás, vizen és tengelyen való szállítás, az épületi és szerszámfa feldolgozása, a favágók foglalkoztatása, az azokra való felügyelet; makk, gubacs, cserkéreg használata stb.

2. Erdőművelés: vetés, ültetés s a vágások kijelölése.

3. Erdőszeti növény- és állattanból: a fák, valamint a hasznos és káros rovarok ismerete; az egyes fa-fajok, erdei cserjék levelei, rügyei, fái s virágai gyűjtése.

4. Erdőrendezés: az osztályok stb. elkülönítése, felmérése, becslése stb. az évi termés kiszámítása, az üzletterv megállapítása.

5. Az erdőszeti irány és számvitelben való gyakorlatok.

6. M e z e i g a z d a s á g i g y a k o r l a t o k .

2) Elméleti tantárgyak.

a) A l a p- és s e g é d t u d o m á n y o k .

Ugyanazok, amelyek a gazdasági intézetben, annyira, hogy azokat a gazd. növendékekkel együtt tanulják; azonban a növény- és állattanban a tanárnak figyelemmel kell lenni az erdőszeti növény- és állattanra; különösen előadandó nekik a vízi- és utépítés.

b) S z a k t u d o m á n y o k .

1. Erdőműveléstan elmélete. 2. Erdővédtan. 3. Erdőhasználat. 4. Erdei iparüzlet. 5. Erdőrendezéstan; ide tartozik az egyesfák és az egész erdő becslése, az erdőtermés kiszámítása, az üzlettervek megállapítása. 6. Erdő-érték kiszámítása. 7. Erdőszeti háztartás. 8. Erdőszeti törvények és államgazdaság. 9. Vadásztan.

(Folytatjuk.)

Nehány szó a dinnyetenyésztésről.

A dinnyetenyésztés körül több éven át, részint hasznos könyvekből, részint saját kezem munkálkodása közben szerzett tapasztalataimat, azért közlöm azon tisztelt polgártársaimmal, kik dinnyét természetek és piacunkat e kedves gyümölcsessel ellátják, mert ohajtánám, hogy azon czélszerűtlen mód helyett, melyet itt helyben és a vidéken többnyire gyakorolnak, egyes és közös igyekezetünk által, czélszerűbb eljárás hoztunk be s ezáltal a belgazdaság ez ága

kellő virágzásra emelkednék. — Szólok leginkább a görögdiannyéről, minthogy az nálunk elterjedtebb, és általában kedvesebb, mint a sárga.

Görögdiannyetermesztésre legalkalmasabb a barnás homoktalaj. Különösen az erdőirtás évszázadokon keresztül érintetlenül hevert szűz földében találja fel a dinnye, azon tápláló erőket, melyek neki oly szükségesek. Ha nincs is mindenkor és mindenhol erdőirtásunk, de van erdők közepette temérdek tisztásunk, ahol mindig találhatunk bokrok és fák között oly helyekre, ahol kaszálni nem lehet, ellenben a töretlen szűz földet, haszonnal fordíthatjuk dinnyetermesztésre. — Az erdőirtás után következik; czélszerűsége nézve, a gyepföld; ebben is megvannak a dinnye által kívánt táperők, sőt ha a faj jól van választva, ebben terem a legkedvesebb ízű görögdiinnye.

Akár gyeptörés, akár más legyen már a dinnye alá kinézett föld: mindenkor ősszel szántassák fel természetű társaim, a lehető legmélyebben és sűrű barázdákban, hogy kitéve legyen a tél nedves időjárásának. Ha tarackos a föld, azon csak örüljön a természet, mert az ilyen, ha gyökerektől kitisztította, a legjobb földek közé tartozik. — A második szántás, hasonló mélyen és sűrűen tétessék, a vetés előtti napokban és pedig ápril közepén. A megszántott táblán, sorban fészkek készíttessenek, kissé dombosabban a földszínnél, úgy hogy e fészkek sora mindig kelet felől menjen nyugatra, hogy a nap végig süthesse. A fészkek közt másfél ölnyi térséget hagyjunk, hogy az indák kellően kifejlődhessenek. Ne örüljön annak egy dinnyetermesztő se, ha sűrűn vetett ültetvényei, földét korán befutják, mert az indák összeszővődése mind a munkálást, mind a növény fejlődését akadályozza.

Ha sem erdőirtásunk, sem gyeptörésünk nem volna, oly földet válasszunk dinnye alá, ahol e növény legalább is 4—5 év óta nem természetelt, mert a dinnye egymásután következő években, nem diszlik ugyanazon helyen.

A magra nézve azon sajnálatos rossz szokás uralkodik nálunk, hogy a szebb és jobb dinnyék magvát együvé szedik s vegyesen vetik el. Az ily eljárás lehetlenné teszi a dinnyetermesztés előhaladását s elkerülhetlenül szükséges, hogy minden magot ismerjünk. Hiteles magokra ma már könnyen szert tehetni, csak ne resteljünk oly emberekhez fordulni, akik azt gondosan megválogatni és elkülönözve tartani szokták. Saját tapasztalatom után, míg a czélnak minden tekintetben megfelelő fajra szert tehetnénk, legjobban ajánlhatom vidékünkön az ismeretes hevesi fajt, melynek az elkorcsosulástól megóvott magvaival, míg el nem fogy, én is, ingyen, szívesen szolgállok. — Magyszerzésre legczélszerűbb a leggyorsabban s egyszersmind legjobban fejlett, ugynevezett földinnyét választani ki; melyet teljesen érett korában felszelvén, magvát hűvös helyen szárítsuk meg és zacskóba oly helyen tegyük el, ahol fagytól, tulságos melegtől és egértől óva van. Mindig több magunk legyen a szükségesnél, mert van példa rá, hogy hideg időjárásakor háromszor sőt négyszer is kell vetni.

Ápril közepén vessünk egy-egy fészkek keleti oldalára 6—7 szem magot, úgy hogy egymást ne ériék, egy hét múlva pedig a nyugoti oldalra ismét 4—5 szem magot, másik hét múlva ismét más oldalra; ha aztán az egyik részen kikelt, várjuk be a többinek is kikelését s mikor már 3—4 levelet hajtottak, a fészkekben hagyjuk meg a két legszebb s legerősebb tövet, melyek minél távolabb esnek egymástól, annál jobb; a többit, bárminő szépek legyenek is, irtjuk ki.

Nem elég egyébiránt csak a magvakat megválogatni, hanem a vetésnél is arra kell ügyelni, hogy a különböző fajok egymáshoz közel ne legyenek. A dinnye közzé tengerit vetni nagyon czélszerűtlen, mert a dinnye az árnyéket egyáltalában nem tűrheti, görögöt pedig sárgával összevetni épen rossz. Ellenben saját tapasztalásomból ajánlhatom, hogy a sorok közé jó sűrűn kolompért vessünk, mert ez az indák összefolyását megakadályoztatja, de gondosan vigyázni kell, hogy az indák, a kolompér bokrával össze ne vegyüljenek.

Dinnyeültetvényeinket gondosan kapálgassuk, hogy el ne gazosodjanak; a kapálás jó mélyen történjék, mert az indák annál hatalmasabban folynak szélyel s annál szebb és nagyobb gyümölcsöket teremnek, minél mélyebben porhanyó a föld alattok.

Az indák elrendezésére nézve én sikerrel követtem azon hevesi egyszerű szokást, mely szerint mikor az indák már 4—5 lábnyira terjedtek, az indák közepét egy jó kapa földdel lenyomom, hogy a szél el ne forgathassa s egy indán egy kötésnél többet meg nem hagyok s ha többet köt, azt minden kimélés nélkül leszakítom, még pedig mindig a tőhez legközelebb esőt hagyom meg, amely aztán rendesen igen szépen fejlődik.

Sántha István.

Ha egyik nem, a másik.

(Estéinkinti mesék urambátyámnak.)

Elmeséli Udvardy Vincze.

Első este.

Halmi Edvardról nem lehetett mondani, hogy iparlovag, vagy proletár lett volna. — Igaz ugyan, hogy öröklött szép vagyonát keze közé vévén, külföldre ment, s addig meg sem jött, míg az utolsó garasnak is nyakára nem hágtott, s ide haza nem várt reá gazdag nagybácsi, ki minden vagyonát reá hagyván, kötelességének ismerje minél előbb meghalni; ő mindazáltal talált utat és módot, hogy azontul is Pesten lakjék, csinos szállást tartson, s csinos színésznők barátságával dicsekedhessék. — Hogy aztán ez miféle ut és mód volt, az mihozzánk nem tartozik, hanem arról biztosíthatom urambátyámat, hogy Halmi Edvardról nem lehetett mondani, hogy iparlovag lett volna.

Nem; ő gentleman volt, annak kellett lennie, már csak annál fogva is, mert a szerencse kaczer istennőjéről, mint hölgyről, nem szabad föltennünk, hogy másféle embert, mint gentlemant, kegyeiben részeltessen. — Ő vele pedig azt tevő.

Nem adott neki — mint főnebb mondám — gazdag és beteges nagybátyát, hanem adott ahelyett egészséges, de szintén gazdag unokahugot, kinek gyámságát, halálos ágyán bizta reá egy közeli rokona, ki özvegy és a leánykának anyja volt.

Ezen időtől új korszak kezdődött Halmi életében.

A leánykának, tán épen az ő megrontására, kezen kétezer hold földje volt, s ő néki, mióta vagyonának kiment a hátán, fixa ideája volt a kétezer holdas feleség. Biz az elég tiszteletreméltó rögeszme. El kezdett magában számíthatni: most huszonnyolc éves vagyok, a kis Etelka tizenegyedfél; — én négy év múlva harminczkét éves leszek, ő épen tizenhatalmadfél lesz; — ez bizony nem volna rossz gondolat! — Tovább nem is számíthatott; hogy a leány kellemese vagy nem? az ily fontos kérdéseknél nagyon mellékes dolog, ami pedig a meghódítást illeti, arranézve Edvard teljesen bizhatott magában, igen csinos férfi volt, s akár mint disputált is velem Kétszeri Pista annak idejében, én most is csak azt mondom, hogy Somfai baronesse, ki akkor ötven esztendő volt, mindig őt forgattette a színházban.

Denique elég az hozzá, hogy Etelka klastromban nevelkedett, Halmainak az volt a legkisebb gondja, hogy ő vele bajlódjék, — a dus vagyon felejtővelémből évenként egyszer kifizette érte a kifizetendőt, a többiből élt maga gond nélkül, elegánsan és boldogul.

Négy esztendő alatt még csak meg sem látogatta unokahugát, azt hitte, elég jókor lesz az ostromot megkezdeni akkor is, mikor az a zárda szűk falai közül a nagy világba kilépend; sokat bizott az első találkozás jó hatásában is, mely reá nézve csak előnyös lehetett, — hogyis ne? a leányka a nagybácsit parókás és hosszú kabátos kopott öreg urnak képzi, mily-óriási lesz a meglepetés, midőn egy fölfodrozott s kipacsulizott dandy lép eléje?! — Megengedheti urambátyám is, hogy így magában véve biz ő elég jól számított.

Hanem az nagy malheur az emberre nézve, hogy a fátum gyakran keresztül huzza számításait, s ad a leánykának jószívű nagynéniket, kiknek keblét azon magasztos ösztön hevíti, hogy meg ne szünjenek azon munkálni: mimódon szerezhetnének hugocskáiknak minél jobb parthiekat! — Etelkának is akadt ily jó szelleme, a kedves Lovassyné tantában, ki tiz esztendő óta özvegy s (ámbar nem illik, de így négy szem közt kimondom) negyvenkét esztendő derék asszony volt. — Ez a jó lélek közel lakott azon kis városhoz, melynek zárdájában Etelka nevelkedett, s mikor szerit ejthette, minduntalan kivitte a leánykát falusi lakába, a hol nagyszámu fiatalság szokott megfordulni, s Etelkának tág tér nyílt mind annak, a mit a zárdában a világi gyönyörűségek hiábavalóságáról tanult, mielőbbi kényelmes elfelejtésére.

A Halmi által kitzűzött négy évből egy még egészen hátra volt, s mielőtt első találkozására unokahugával, melynek sikerére oly sokat épített, megtörténhetett volna: Lovassyné már örömtelven szemlélté buzgó fáradozásainak eredményét, mert a kis Etelka szive elég fogékony volt azon benyomások iránt, mi-nyőket ifjú leánykákra ifjú emberek ismeretsége, szerelme szokott gyakorolni.

Egy szép nyári napon, — úgy emlékszem, mintha csak tegnap történt volna, — nyugodtan ültem szobámban, otthonos pongyolára vetkezve, midőn ajtóm hirtelen föl pattant, s rajta inkább berohant, mint belépett az én barátom, Halmi Edvard.

Urambátyám csodálkozik, hogy én Halmait honnan ismerem? nagyon egyszerű dolog az egész. —

Privorskynál szoktunk együtt billiardozni, rendszeresen majd minden délután, — s ennyi ismeretség elég volt arra, hogy egyszer őt a zugligetbe egy kis baráti társasággal rendezett kirándulásunkba meghívjam, ott késő éjjelig jól mulattunk, s hogy hogy nem? tebarátokká lettünk. Erre a momentumra már nem emlékszem pontosan, de hisz urambátyám magáról is tudhatja, hogy az éfele poharak közt töltött mulatságoknak nem minden mozzanatára szokott az ember visszaemlékezni pontosan. Azóta még többet billiardoztunk együtt, még gyakrabban tettünk ilyes kirándulásokat, szóval, lelki-testi barátokká váltunk.

Tehát Edvard berohant hozzám; a szó szoros értelmében úgy rohant be.

— Óriás malheur ért! — így kezdé beszédét.

— Hogyan, mikép?

— Képzeld, egész atyai gondoskodással nevelek magamnak egy kis leányt, kinek mellékelesen legyen mondva, kétezer hold földje van, s e mai napon beállit hozzám egy szerencsétlen fiatal ember, s laconice megkéri tőlem gyámleányom kezét. Csak az én beleegyezésem van még hátra, ugymond, mert a Lovassynéjét már bírja.

— Ez az egész? — kérdém nyugodtan.

— Tyhü! az ördögbe, nem elég ez? Tudod-e mit jelentenek e szavak másképen? Azt, hogy adjam át a kezemre bizott vagyont, melyet már magamnak tekinttem, azután adjak számit pontosan három évi sáfarkodásomról, azután pedig — ez teszi be az ajtót — vagy koplaljak, vagy koldulni menjek, vagy pedig löjem meg magamat.

— Ez utóbbival nem kell nagyon sietned...

— Ne félj, nem is sietek az előbbiekkal sem.

— Hogyhogy?

— A kérőnek azt válaszolom, hogy míg gyámleányommal e dolog fölöl nem beszélök, határozott választ adnom nem lehet.

— No's?

— Ha pedig egyszer beszélök vele, majd ügyelek, hogy telebeszéljem a fejét!

— Miféle ember az, ki kezét kérte?

— Egy ügyvéd... egy kis újdonsült prókátor, alig van egy kis szakála, bajusza, gondolom, ez az első pere, amit velem kezdett, no hisz lesz gondom reá, hogy elveszítse. Tudod-e mit teszek? Rögton megyek falura Lovassynéhoz, Etelka most nála van, — s első belépésemmel kezdem az ostromot, kitéárom a leány előtt szivemet, elmondom neki, hogy az a kis ügyvéd éjjel nappal a pereit után fog járni, én meg csupán neki s szerelmének élek, lehetetlen, hogy el ne boldondítsam. — a fiatal lánykák szive az ilyes ömlengések iránt igen fogékony szokott lenni, fogadni mernek, hogy engem választ.

— Egy parfümírozott dandy s egy irodaszagu ügyvéd! hahaha!

Urambátyám mosolyog a mi okoskodásunk felett, hogy több tapasztalattal bír, mint akkor mi birtunk, — hisz a mi azt illeti, Halmainak elég tapasztalata volt már ugyan az életben, de elméje azért még nélkülözte az életphilosophiát. Hevesen és vérmes ábrándokkal fogott a dologhoz, — de hát így van az olyan embereknél, kiket (mint őt is) huszonkilencz-harmincz éves világbanforgolódás még nem tett egészen blazirtakká.

Én is mosolyogtam magamban a vakmerő tervelés fölött, amnyivalinkább, mert tudtam, hogy tizenhét éves leány, ügyvéd szerető s egy pártfogoló nagynéne, olyan három nagy hatalom, melyek ellenében a negyedik nyeresre épen nem, csupán csak csatavesztésre számolhat; — hanem én, őszintén megvallva, olyan ember vagyok, hogy inkább kikaczagok valakit alattomban, semhogy szembeszálljak megrögzött balhiedelmével s haragosammá tegyem. Talán ez önvalomás nem igen hizelgő reám nézve, hanem hiába! az ember nem tudja, kinek mikor veheti hasznát.

Edvard, miután kidühöngte magát, memmi készült s én csak úgy véletlenül kérdezem meg tőle, ki az az ügyvéd, kit a nyeregből ki akar ütni?

— Hevesi Imre!

— Hevesi Imre? az a derék becsületes fiu, az az áldozatkész barát, a ki jogászkoromban a szó szoros értelmében kenyeres pajtásom volt? — ez nagy szegyet üttem fejembe! Alig tudtam magamat visszatartóztatni, hogy Edvardra rá ne támadjak, őt szándokáról lebeszélendő; nagynehezen mégis sikerült ez s szótlan inték neki kezemmel bucsut, mikor eltávozott gyorsan fölöltöztem, siettem Imrét tudósítani, hogy a veszedelmes ellenséget kellő készüllettel fogadni el ne mulasztja.

(Folytatjuk.)

Közélet.

— A karczagi h. h. egyház néhai Daróczky Mihály ur helyére, egy szívvvel lélekkel, nagytiszte-

letű Könyves Tóth Mihály urat választotta lelkészeül.

— Értetlen, vagy roszakaratu egyének, mint értesülünk, azon hazug hirt terjesztgetik városunkban, hogy a kistemplom építése azért nem kezdetett még meg, mert az emlékkert a kistemplom építésére összegyűlt költségből alakittatik. Akik lapunkat olvassák, azok ugys tudják az emlékkert alakításának történetét s akik minden hiábavalóságot el nem hisznek, azok ugys beláthatják, hogy oly komoly és jóakaratu érett férfiakról, minők a debreczeni egyháztanácsot képezik, fel sem lehet tenni, hogy egyházi vagyont, bármely más célra adományozzanak; mindamelletti szükségesnek látjuk, az értelmesbekt az ily álhírekre figyelmeztetni, hogy azok terjesztőit figyelemmel kísérlhessék, terjesztését megakadályozhassák s a könnyen hívőket alkalimlag felvilágosíthassák.

— Egyuttal hiteles értesülés után, határozottan megczáfoljuk azon már nagy mérvben terjedni kezdő hírt, mintha az állandó színház Reszler urnak bérbe adatott volna.

— A m. k. Curiának, a váltóeljárásra vonatkozó közelebbi határozata, a debreczeni váltótörvényszéknél, egy esetben már alkalmaztatott. Több esetben is kérték ugyan alkalmazását, de oly egyének, kik amaz intézvénynek tanulmányozását feleslegesnek tartották s azt hitték, hogy természetes következése derűborura való bezáratás. — Csodálatos, hogy néhány sort betanulni nem tudnak azok, akik csak nem rég, a Reichsgesetzblatt rizmaszámra nyomott rendeletei szerint perlekedtek!

— Debreczenben a gyermekek közt nagy mértékben uralkodik a skarláthimlő. Ismerünk udvart, melyből e betegség, hét gyermek közül, rövid idő alatt hármát vitt sirba.

— Alkalmunk volt az első magyar általános biztosító társaság által, a debreczeni kerületre, életbiztosítási felügyelőül tavaly kinevezett Pólik János ur jegyzeteit látni, s azokból örömmel meggyőződni, hogy a biztosítás eszméje már is szépen behatott a közönség közé, s annak jótékonyágát szép számmal veszik igénybe. Pólik urnál mozgóügynök korában 1861. decembertől 1862. májusig, Kisujszállás, Karczag, P.-Ladány, Nádudvar, Szoboszló és Debreczenben, összesen 202,500 forintot, 1862. májustól pedig — mint felügyelőnél, — Pest, Debreczen, Nánás, Dorog és Nyiregyházon, összesen 241,000 forintot biztosítottak az ember életére. A P. ur által Debreczen városi alügynökül kinevezett Brett ur pedig magában Debreczenben 30,000 frtnyi biztosítást szerzett. Az egész összegből Debreczenre 127,500 frt. esik. — Ez eredmény tagadhatlanul haladásra mutat, s eszközlőjét bátran ajánlhatjuk a közönség figyelméce.

— A főváros illető színházainak hatósági utasítás adatott, hogy azokban ezentul minden botrányosb mozdulat kihagyásával járják a cancant. Igaz, hogy ez a lánczravert cancan nagyon furcsa jelenet lehet aztán, de az is igaz, hogy azon merész felfogás, melylyel néhány karművész nő e tánczot eddig járta, nem mozdítja elő a színészet ügyét.

— Mennyire szükséges a lapoknak, csak hiteles levelezőkkel lépni összeköttetésbe: bizonyítsa azon körülmény, hogy több lap (csodálkozunk, hogy még a „Bihar“ is) a „Hon“ jámbor levelezője után azt írja, hogy a debreczeni „István“ g. m. társulat 105 frt osztalékot fizet minden részvényre. Kellemes dolog lesz aztán a vidéki részvényeseknek e képtelenségre számítani és 75 frtig csalódnai. (Furcsaságképen megemlítettük, hogy valaki komoly képpel megrotta e társulatot, amiért uzsorára dolgozik, midőn 30% osztalékot ad.)

— Több lap azt is ténykép közli, amit lapunkból csak ohajtásképp olvasott ki, hogy a Csokonai-szobor előmunkálatai megkezdettek. — Ez eredetijéből kiforgatott közlésnek azonban lehet azon jó eredménye, hogy az előmunkálatok csakugyan meg fognak kezdetni.

— A „D. N. V. Értésítő“ szinitudósítója, Foltényiné jutalomjátéka alkalmából megróttá a szinügyegylet elnökét, és a a casinót, amiért páholyaik üresen álltak. — Jól tudva, hogy az utóbb említett két egylet, csupán a színészet pártolása tekintetéből, tehetségéhez képest áldozattal bérel páholyt, s hogy béreltszünetkor e páholyok megtartása végett mindig választmányi ülést tartani, a lehetlenséggel határos, aminthogy páholyát ama két egylet nem csak ez alkalommal, de egyetlen béreltszünetkor sem tartotta s nem tarthatta meg; jól tudva azt is, hogy azon tisztelt egyén, aki jelenleg a szinügyegyletnek elnöke, kinek egyébiránt mint ilyennek, páholya nincs, egyike a színház legszorgalmasb látogatóinak, s amaz előadás idején, betegsége miatt, több napig nem mehetett színházba: Reszler ur, ama megrovás ellenében egy nyilatkozatot közölt lapunk 13-dik számában. —

Erre az „Értesítő“ színtudósítója, az értetlenség egész vakmerőségével tovább folytatja garázdálkodásait, s többi közt azt állítja, hogy Reszler ama nyilatkozatra kényszerülve volt.

Óvakodunk az „Értesítő“ bármely munkatársával polemikába bocsátkozni; de tartozunk azzal az említett két együletnek, és a színiügylet köztiszteletben álló elnökének, hogy az „Értesítő“ színtudósítóját ezennel komolyan felszólítsuk, bizonyítsa be állítását, mondja ki nyíltan, kiméletlenül: ki és miképpen kényszerítette Reszler urat ama nyilatkozat tételére? — Azon esetre pedig, ha állítását bizonyítani nem tudná, vagy nem akarná, vagy pedig vissza nem vonná, őt lapirodalmi érintkezésre méltatlan rágalmozónak nyilatkoztatjuk.

— Hogy zenedékben nem mindenütt tartják azt, ami nem szorosán véve zenetani, a zenede méltósága alattinak s ügyére nézve károsnak: bizonyítsa a pesti zenede növendékeinek példája is, kik a mult hóban, színi előadásokkal tisztelegtek két előjárójok névünnepe alkalmával. — Általában sehogysem tudjuk megfogni: hogyan félhetik némelyek zenedénk ügyét a kebelében alakítandó dalárdától? s hogy nem tartják inkább természetesnek, azt, amit elméletileg tanítanak, gyakorlatilag is, az életbe átvinni. — Mi ismétljük, hogy a dalárda — s ebből folyólag a műkedvelők zenekara — létrejöttét szívközből ohajtjuk, s annál inkább reméljük, mert az értelmes zenebarátok azon frációját is, mely a zeneegylet választmányában, mult hóban többséget képezett, teljesen megnyugtathatja egy lelkes ügybarát azon újabb eszméje, mely szerint dalárdánk, a zeneegylet által alakítottatnék ugyan, de gyakorlatait s előadásait a zenedétől külön helyiségben tartaná.

— A czeglédutczán sátorozó komédiás programjának egy szakasza így hangzik: Az a lvalátó magahallatása. — Ez a jelenet csak németül adható. — Ha czime oly nevetséges nem volna, azt hinnék, hogy e jelenetben diszalbumot adnak át.

— A tiszavidéki vasutársulat, f. hó 30-án tartja közgyűlését, Bécsben. Ugy látszik, hogy ezt a jelenetet is „csak németül lehet előadni.“

— Sz. kir. Debreczen város törvényszéke előtt közelebb László József ellen nyitott csőd. Perügylő Mezei István. Bejelentési határidő május 12. — Némethy János csődtömegénél perügylő Imre Gábor; bejelentési határidő május 6.

— A szentannautczai fasort igazítják, pótolgadják. Igen helyesen. Mert faültetés és a fák művelése ép úgy szükséges a testnek, mint a léleknek, a szívnek, mint az elmének, az egészségnek, mint a mulatságnak. A ki fákat szaporít, az a lét örömeit szaporítja, a ki pedig a fák művelését elhanyagolja, az állatishoz engedi az embert közeledni.

Örvendtes dolog volna a szentannautczai fürdőházat is rendbehozni, t. i. belsejét, mert külseje mutatósan elég mutatós.

— Mészáros K. a „Dongó“ volt szerkesztője, „Felfordult világ“ czimű lapra folyamodott engedélyért, de kivánsága nem teljesített. — Tehát van a preszgesetnek haszna.

— Nem szokásunk ugyan „on dit“ híreket közölni, azonban most kénytelenek vagyunk azt tenni, s miután a kistemplom építéséhez benyújtott pályázat ügye mind eddig eldöntve nincs, hallomás után közölni, hogy e pályaművek közt az igényeknek teljesen megfelelő mű egy sincs.

— Melyik gyorsabb hírvívő: a távirtda vagy a levélhordó cigány? — Felelet a cigány, mert ha a nyakába szedi lábait, 5 óra alatt Ujfaluha ér; de a távirtda, ha d. u. 7 órakor adják fel, 14 óra alatt viszi odáig az üzenetet.

— Ugy értesülünk, hogy a nagyujtuczai elpusztult sakterházat, éjente mindenféle gyanus sőpredék tartja elfoglalva. Figyelmeztetjük erre a hatóságot.

— Az „Értesítő“ színtudósítója kezd hirbe jönni. Vannak akik szeretnék tudni kiletét. Szél Farkas nyilvánosan, Mártonffy magánlevélben már lerázták magukról ama herostratusi dicsőséget, s a vélemények oda kezdenek vergálni, hogy a bizony nem más, mint maga a szerkesztő, ki egy ízben azzal dicsekedett, hogy a nyomdában rögtönzi cikkeit; de közelebb azon hir kezd elterjedni, hogy a hirhedett színtudósító Balog uram, az „Értesítő“ kihordója, s gyanúját azon körülményre alapítják, hogy Balog uram néhányszor a referensi zártzék sorában ült, minek mi is szemtanuja valánk.

— Szathmármegyei Mikola helységben m. hó 30-kán nagy tűzvész dühöngött, mely mintegy 100 házat hamvasztott el. — A szathmári műkedvelők, előadást rendeztek a kárvalottak javára.

— Derecske város előjárói m. hó 29-én, a város tulajdonához tartozott 50 ezer frtnyi államkölcseint, örök és elidegeníthetlen tulajdonul, az ottani egyházak és iskolák részére adományozták.

— Az északamerikai háboruban eddig mintegy félmillió ember esett el, s miért? mert vannak oly oktanok, akik nem akarják elhinni, hogy minden ember ember. — Az orosz haditudósítások szerint pedig a lengyelfelkelés eddig 60000 lengyelnek és 61 orosz katonának került életébe. Az elsőt könnyen elhihetjük, miután az oroszok nem csak harczolókat, de védteleneket is irgalmatlanul gyilkolnak, de a másikert neim felelünk.

— A „Szegedi Hiradó“ egy cikksorozatban azon kérdést fejtegeti: miképp válhat Szeged, Magyarország második fővárosává? — Felelet semmiképp; mert Magyarországnak, ez idő szerint Debreczen a fővárosa és nincs rá kilátás, hogy e polczról magát leengedje szorítottatni.

— A betiltott „Alföld“ hamvaiból „Arad“ című politikai napilap támadt, mely Bettelheimék kiadása és Környei János szerkesztése mellett, e hó elejétől kezdve, Aradon jelen meg. Előfizetési ára apr.—decz. 11 frt 25 kr. apr.—sept. 7 frt 50 kr. apr.—jun. 3 frt 75 kr.

— Gr. Károlyi György, mint a várad-kolozsvári vasut központi bizottmányának elnöke, felhívást intézett gr. Mikó Imre és Tisza Kálmánhoz, mint az erdélyi és a biharmegyei gazd. egyletek elnökeihez, melyben ezeket odaműködésre szólítja fel, hogy a szükséges földterületeket e vasut vállalkozóinak a tulajdonosok ingyen engedjék át, a vasut jótékonyágát nagy mértékben élvezendő nagy birtokosok pedig a szegényebbeket kárpótolják.

— A budapesti orvosegylet m. hó 28-kán tartott rendkívüli ülésében kimondta, hogy a titkos gyógyszer- és gyógymódok orvosok általi hirdetését s az orvosi segélynyújtás öndicsérettel összekötött, vagy a közilletet sértő, lapok útján ajánltatását, az orvosi hivatás, különösen az egylet méltóságával ellenkezőnek tartja és kárhoztatja.

— Mint a lapok tudatják, hogy a cs. k. ipar és kereskedelmi miniszterium, egyetértőleg a cs. k. hadügyminiszteriummal és a magyar udvari kancelláriával, b. Wenkheim és társainak folyamodványára megengedte, hogy egy Nagyváradtól Csabán, Szegeden, Szabadkán keresztül, a Dunához vezető vasutvonal előmunkálatait megkezdhessék; ezen vonal mellék szárnyai menendek Szarvas, Szentés, Zombor és Bajára; az engedély két évi tartamra adatott.

— Szegeden, hol nyári szinkört szándékoznak építeni, az első színházi bérlet f. hó 7-dikén vette kezdetét. — Ugyanott megkötötték a szerződést Riedingerrel a légszuszvilágításra nézve, még pedig — úgy látszik, — kedvezőbb feltételek mellett, mint Debreczenben.

— A „Bihar“ azt írja, hogy Nagyváradon folyó hó 8-kán egy tehén a vágóhidról elszabadulván, két kutya által üldözve, a „Fekete sas“ kávéházba rontott be, mult hóban pedig egy, a zöldfautczán, egy norinbergi kereskedésbe menekült. Szomorú példái az állatkinzás és rendetlenségnek.

— Aradon légszuszvilágítást, olcsó népkört és legényegyletet terveznek.

— Terényi Lajos, Békésmegye volt alispánja s egyik országgyűlési képviselője, kitűnő tehetségű és szilárd jellemű férfi, 38 éves korában elhunyt. Adjon isten örök nyugalommal a kiszenvedettnek!

Beküldetett: Körlevél, melyben helybeli füszerkereskedő Geréby Fülöp ur közhírré teszi, hogy kereskedését ezennel Hannig M. L. uccal társaságban, »Geréby és Hannig« czég alatt folytatja.

Színház.

A nagyheti szüneteket ezuttal bőven kárpótolják érdekes játékrénd és részint új, részint kedvelt előadók. Általában Reszler ur mindent elkövetett, és — esodlatosképen — ma először közölt játékréndéből itélve, ezután is mindent elkövet, hogy közönségünkben jó emléket hagyjon társulata iránt.

Mácz. 29-kén az eddigi erővel utolszor, Dobsa „István király“ került színpadra, a körülmények követelte új szereposztással.

Mácz. 30. Prielle Kornelia első fellépteül: „A csacska nők.“ Inkább adoma, mint vigjáték, melyben azonban

a vendégművésznő szeretetreméltólag személyesíté a csacska-sága által magát bonyodalomba keverő Ris asszonyt.

Mácz. 31. Prielle K. 2-dik fellépteül, a debreczeni zenede javára: „Gauthier Margit.“ A vendégművésznő ország-szerete ismeretes e szerepben, s jó hírenek ma is tökéletesen megfelelt. E mű fénypontja a végső jelenet, melyben Pr. K. több természetesség, mint művészettel, vagyis inkább művészi természetességgel adja a haldoklást.

Apr. 6. „A vén bakancsos.“ Ezuttal a Szöllősy nővérek, mint vendégek, s mellettök több most szerződött tag mutatta be magát. — Szöllősy Rózsa llon érzélgését, Pirosk a pedig Lidi örök vidorságát kedvesen állíták elének. Virágh jutással adta a hülye Friczit, s ha különösen meg nem dicsérik, csak annak tulajdonítsa, mert a Fricziféle szerepeket, nem tartjuk színpadra valóknak. — Mindhárman többször hivatnak. — Előadás közben baj is történt; hogy mi baj? nem tudjuk, mert a rendezőség nem volt annyi figyelemmel a közönség iránt, hogy értesitse, vagy megnyugtassa.

Apr. 1. Prielle K. 3-dik föllépteül, először: „A kísértés.“ Színmű 5 f. Itá Legouvé. Ford. Radnotfái S. — A mű nem ment ugyan a francia színirodalom fultott regényesséttől, s eseményekkel bővebben fel van eresztve, mint a jó drama igényelné, — azonban, miután a jó dráma fehér holló, az élvezhetőbbek közé sorozhatjuk. — A fordítás nem a legiszább magyarságu. Az előadás kerekded volt, mindamelltt is, hogy Erdélyi rövid, de kiváló szerepét ismét nem tudta. Szakál R. naivságának a vontatottság sokat ártott. Méltó hatást csinált különösen a virágbokrétás jelenet.

Apr. 8. „A tücsök.“ Fanchon szerepében Szöllősy R. k. a. érdemelt ki közmegeledést.

Apr. 9. „Angolosan.“ Vj. 3. Az est-diadala Virágnak jutott, ki Ippelbergerben művészileg bohóskodott.

Különös kedvteléssel emlitjük meg hogy Temesvári — szerződött tag, — a művészet iránti komoly elhatározottságot bebizonyította az által, hogy a selypítéstől feltűnő mértékben elszoktatta magát. — Csak ily komoly igyekezettel lehet valaki művésszé.

Színházi műsorozat.

Apr. 12. (Bérlet. 17. sz.) „A cigány.“ Npsz. 5 sz. — A Szöllősy nővérek, mint vendégek.

Apr. 13. (Bérlet szünet.) Melle Liszka javára: „Don Pasquale.“ Vig dm. Donizettól.

Apr. 14. (B. 18. sz.) „A szerencse gyermeke.“ Szj. 5 f. — Szöllősy R. k. a. mint vendég,

Apr. 15. (B. sz.) Szöllősy nővérek föllépte és jutalomjátékaul: először „Károly ur bogarai.“ Vgj. 4 felv. továbbá „Robin tanár.“ Vgj. 4 felv. és vasmegyei csárdás

Apr. 16. B. 19. sz.) A Szöllősy nővérek utolsó vendégjátéka. „Leterieres vicomte.“ Vgj. 3 felv.

Apr. 17. (B. utolsó sz.) Foltényi és Felhervary javára: »A huszárok diadala.« Er. npsz. 3 szakaszban.

Apr. 18. (Felemelt árak.) Először: »Dunanan apó és fia utazása.« Vig operette, 3 f. Offenbachtól.

Apr. 19. Új kiállítás és jelmezekkel: »Őbó Katicza.

Apr. 20. Bucsuelőadás. »Egy magyar király.« Er. dr. 3 felv. Itá Hugó Károly.

Kiadó: a debreczeni Színiügylet.
Szerkesztő: Illésy György.

Értesítés.

Az „István“ gőzmalomtársulat f. évi márczius 22-dikén tartott közgyűlése határozata folytán, ezenel értesítettnek a nevezett társulat részvényesei, hogy az említett közgyűlés által meghatározott osztalékait, eredeti részvényeik előmutatása mellett, f. évi május 5-dik napjától kezdve, ez év folytán bármikor felvehetik. — Megjegyeztetik egyszersmind, hogy a f. évi december 31-dikéig ki nem vett osztalékok, az alapszabályok értelmében többé ki nem vehetők, hanem a közgyűlés által meghatározandó jótékony célokra fordítottatnak.

Debreczen. 1863. Márczius 27.

Komlóssy Imre
elnök.

Vincze Viktor
jegyző.

Piaczi árak.	Buza.		Kétszeres.		Rozs.		Árpa.		Zab.		Tengeri.		Marhabus.
	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	
Debreczen. Apr. 7.	3	40	2	80	1	95	1	75	1	50	2	10	17
Pest. Apr. 9.	4	20	—	—	2	47	1	85	1	50	2	25	—
Nagyvárad. Apr. 7.	3	20	2	40	2	—	1	65	1	55	2	10	18
Nagykároly. Márc. 30.	2	60	2	20	1	70	1	50	1	25	1	90	14
Tokaj. Apr. 5.	3	40	3	—	2	—	1	80	1	20	1	90	15
Érdiőszeg. Márc. 30.	3	—	2	40	2	—	1	80	1	50	2	—	14
Érmihályfalva. Apr. 2.	3	—	2	—	1	60	1	70	1	40	1	70	13
N. Bajom. Apr. 5.	3	20	2	80	2	50	2	—	1	60	2	40	12
Szeged. Apr. 3.	3	80	—	—	2	35	2	5	1	75	1	95	—
Szaloonta. Márc. 27.	3	20	2	60	—	—	2	—	1	60	2	30	—

Bécsi börze. 1863. Apr. 9. — Egy cs. arany 5 fr. 26 1/2 kr. — Ezüst 109 fr. 65 kr.

Minden nagyságu, ékítményü, kulccsal zárható, — kereszttel és-kereszt nélküli

Árverési hirdetemény.

Érezkoporsók,

hozzá diszes kész párnák, derékaljak és szemfedelek kaphatók **Tóth Sándor** bádogos mester — városház alatti boltjában,

Ezen érezkoporsók Európa nagyobb városaiban — csin, czélszerűség és tartósságukért kiérdemelt fogadtatásban részesülnek. Előnyük főképp az enyészetnek indult hulla kigőzölgesének meggátlásában, és abban rejlik, hogy bármily hason esinu fakoporsóknál tetemesen olcsóbbak.

Néhai Nagy János. Hatvan (retek) utcai háza 1264 sz. és 1600 sz. a becsült hagyatéki háza jövő aprilishó 13. s szükség esetében május 14-ik napján d. u. 3 órakor a helyszínen tartandó árverésen bíróság el fog adatni. Az árverési feltételek Tóby István törvényszéki tanácsnoknál megtekinthetők.

Eladó zongora.

Egy tökéletesen jókarban levő 7 octávás Lorenzféle zongora szabad kézből eladó. — Értekezhetni felőle Csapóútezaszöglet hetedik sz. alatt az emeletben, hol a venni kívánczoknak megtekintésre és megpróbálásra minden perczen készen áll.

Lakváltoztatás.

Alólírott, — mindenféle óeska kalapok tisztítója és ujjá alakítója, tudatja a t. cz. közönséggel, hogy lakását — a kadasutczai 1887-ik számu házhoz tette át.

Danisófski Mihály.

Hirdetés.

A Nagyméltóságú Ebeczki Tihanyi család biharmegyei osztatlan birtokához tartozó s Hoszupályival határos ugy nevezett fehértői pusztai szántó és kaszáló földekből álló rész birtok, — ide nem értve a konyári vagy Sóstó földöt — 1863-dik évi októberi 1-ső napjától; továbbá a köbölküti és Sváb olasz határban levő szántóföldek és belsőségek a folyó 1863-dik évi nov. 1-ső napjától három egymás után következő évre haszonbérbe adandók levén: a bérleti kívánók családi ügyvéd Udvarhelyi Károlynál, Debreczenben, Nagyhatvanutczai 1558. szám alatt, hol egyszersmind a bérlet feltételeire nézve is tudomás szerezhető, mindenkor jelentkezhetnek. Debreczen. 1863. April 3.

Hirdetés.

Sz. kir. Debreczen város törvényszéke által közhírré tétetik miszerint néhai Sáska Lászlóné hagyatékához tartozó Debreczenben 18 szám alatt levő ház, külső szántóföldével együtt, melynek becsára 10,500 arft, folyó évi aprilishó 20-kán délelőtti 9 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverésen, igen kedvező feltételek mellett, melyek szerint a ház ára csak 5 év leforgása alatt léssen kifizetendő, fog el adatni.

Kelt Sz. kir. Debreczen város törvényszéke mint gyámhatóság által 1863 márcziushó 28-kán tartott üléséből.

Kiadta: Szabó József trszéki jegyző.

Cs. k. szab. tiszavidéki vasuttársulat.

Az igazgatótanács határozata következtében, s hivatkozva az alapszabályok 25 és 26-dik §§-aira, alólírt igazgatóság tisztelettel meghívja a t. cz. részvényeseket, az 1862. aprilis 30-kán délelőtti 10 órakor, Bécsben, a társulat teremében (belváros, Seilerstátte, 915 sz.) tartandó hetedik rendes közgyűlésre. Bécs. 1863. Márczius 29.

A cs. k. szab. tiszavidéki vasut igazgatósága.

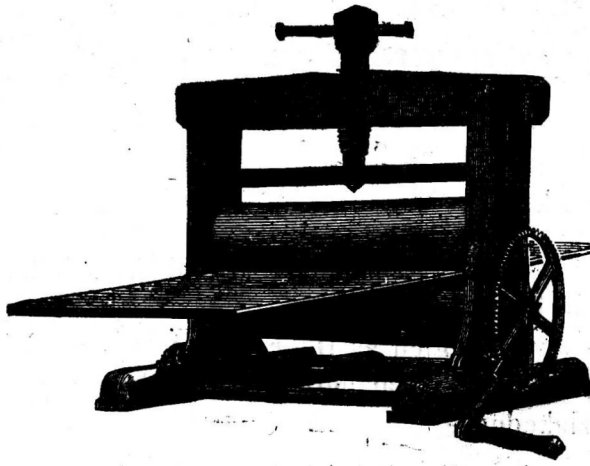
Ruganyos mangorlók

különféle alakban, kaphatók alólírtaknál, jutányos áron.

Miután e mangorlók czélszerűségéről, saját házunknál egy évi használat után teljesen meggyőződünk: lelkiismeretesen ajánlhatjuk azokat, annál inkább, mert az eddig ismert, nehéz kövekkel terhelt mangorlókat, mind jutányosság, mind czélszerű s könnyű bánásmódra nézve, sokkal felülmulják; annyira, hogy a ruganyos mangorlón egy 10 — 12 éves gyerek bátran mangorolhat, míg az eddig ismert, hengeres mangorlók kezeléséhez két erős cseléd szükségeltetik; továbbá alakjuk igen csinos, úgy, hogy akármely lakoszobában, diszes butorul állhatnak, mivel egy-egy, csak két lábnyi térséget foglal el.

Nemes Gábor és társa

vaskereskedők Debreczenben, a czeglédutczai szögletén.

hez két erős cseléd szükségeltetik; továbbá alakjuk igen csinos, úgy, hogy akármely lakoszobában, diszes butorul állhatnak, mivel egy-egy, csak két lábnyi térséget foglal el.

Halál és vész minden féregnek!

Csalhatatlan **irtószér, patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására**, mely szert alólírt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alólírt ez általa feltalált irtószér sikere felől képes, ugy magánosan, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minélfogva számos megrendelést remél.

E szer 10 évig is ellartható és mégis sikeresen használható.

A főraktár létezik Debreczenben egyedül **Szarka János** kereskedésében, Nagyváradon Janki Antal, Nyiregyházon Forgács G, Tokajban Kántor W. és Miskolczon

(buzavásár) Balogh gyógyszerész uraknál.

Az irtószér valódisága és gyors hatásaért jótállanak a névezett rakhelyek.

Ára egy bádogszelenczének, mely **Riess Guttman** névpecséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr.

Riess Guttman

vegyész és szabadalom tulajdonos.

Pest. Terézváros. Nagymezőutca 7. sz. 4. em. 16. ajtó.

Bizonyítvány. — Alólírott ezennel bizonyítom, hogy Riess Guttman pesti vegyész ur, szabadalmazott patkányt irtó titkos szerével, püspökilakomat és az itteni papnöveldét, — melyekben a patkányok, dacára több izbeli kísérleteknek, kiürthetetlennek látszottak — ezen undok állatoktól tökéletesen megszabadította és annál fogva ezen szert mindenkinek legbathatósabbán ajánlhatom. — Szathmár. 1863. Márczius 11:

Haas Mihály, szathmári püspök.

ad Nro. 2231. Hirdetmény.

A közelebbi debreczeni országos vásár alatt, 1863. évi aprilis 7-kétől bezárólag aprilis 22-kéig, a jelenleg Czegléd és Debreczen között közlekedő rendes személyvonatokon kívül még egy második, vegyes vonat fog közlekedni; oly módon, hogy a Debreczenbe menendő, esti 10 óra 8 perczkor Czeglédre, a Pestfelé menendő pedig, esti 8 óra 33 perczkor Debreczenből indul el.

Ezen intézkedés mellett, a Pestteli egyenes összeköttetés s pedig Debreczenfelé: a Pestről 5 óra 35 perczkor délután, Pestfelé pedig: a Czeglédre 6 óra 20 perczkor reggel elinduló vonatokkal fog eszközöltetni.

Az igazgatóság.

2247. 1863.

Hirdetmény.

Sz. kir. Debreczen város tanácsa részéről ezennel közhírré tételik, hogy a városi serfőzési, sermérészi, ugyszinte pálinkamérészi jog, a szováthi regale a hozzátartozó épületekkel együtt, a szováthiház és kert s a szováthi szárazmalom, folyó 1863-dik év november 1-ső napjától számítandó 5 egymás után következő évre, ezen év május 5-dik napján, Debreczenben, a városház nagytanácssteremében, a délelőtti órákban tartandó nyilvános árverésen; — továbbá a sámsomi udvarház, a mátai és vekei kaszálóföldek, hatvanutczai salétrom, a szikgyakori kaszáló a csukásapszékkel együtt, Baranyiházutánvaló föld, Pap. Pálfele ház alatt levő kisbolt és a külvársártéren 499. sz. a. álló sátor f. évi augusztus 5-ik napján, a fentebbi helyen tartandó nyilvános árverésen, szinte 3 egymásután következő évre, haszonbérbe ki fog adatni, mely árverésre a bérleti szándékozók, magukat elegendő bánatpénzzel ellátva, azon megemlítéssel hivatnak meg, hogy az előleges feltételek az árverés napjai előtt is a városgazdai hivatalnál bármikor és bárki által megtekinthetők leendenek. Debreczen. 1863. Márczius 12.

A városi Tanács

„BIHAR“

ezimü. Nagyváradon hetenkint kétszer megjelenő politikai, kereskedelmi és társadalmi lap **a biharmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye**

Györffy Gyula szerkesztése mellett, az eddig tanusított szabadelvü irányban jövő januárhó 1-től kezdve második évi folyamába lépett.

Előfizetési áruk:

Egy évre 10 frt. fél évre 5 frt. ényegyedre 2 frt 50 kr.

Az előfizetési összegek alólírt kiadóhivatalához bérmentve küldendők.

A „Bihar“

kiadó hivatala. Nagyváradon, Sasúteza 12. sz.

A debreczeni állandó színház kórajza a „Hortobágy“ kiadóhivatalában folyvást kapható 1 forintjával o. é.

Előfizethetni a „HORTOBÁGY“

f. évi ápril — juniusi, negyedéves folyamára 1 frt 80 krral; az ápril — szeptemberi féléves folyamra 3 frtal; az ápril — deczemberi háromnegyedéves folyamra 4 frt 50 krral. — Az előfizetések a kezelőséghez (Czeglédutczai, Kaffkaház.) küldendők. — Egyszersmind lapunkat mindenféle

hirdetések

közlésére ajánljuk. — Közlésdíjaink következők: egy apró (petit) sor díja egyszeri hirdetésnél 5 kr, háromszori hirdetésnél 4 kr, többszöri hirdetésnél 5 száztóli engedmény. — Sokszori és nagy terjedelmű hirdetéseknel árszállítás. — Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. Debreczen. 1863. Márczius 7.

A „Hortobágy“ kezel